

Լվովի հայոց դատաստանի մասին Մինաս Թոխաթեցին*) 1572 թ. Յունուար 1-ին շարադրել է հետևեալ ոտանաւորը, որը առաջ ենք բերում ամբողջութեամբ.

Ի յայս աշխարհս իլախի,
Լով կոչեցեալ այսմ քաղքի,
Յարիքական տոհմէ ցեղի,
Բնակեալ կան Հայոց ազգի:
Թագաւորաց հրքամանաւ,
Ձագգս դատին դատանաւ:
Կաշառ չտնունն նոքա բընաւ,
Ոչ երեսպաշտ կամ սուտն իրաւ:
Եւ քէ բարձաւ քագւորութիւն
Հայոց ազգի իշխանութիւն
Սակաւ Հայ կայ ի միջ Լովուն,
Են իմաստուն եւ քաջ գիտուն:
Ձհայոց ազգն դոքա՛ դատեն,
Ուխտ եւ դաշինք կու հաստատեն
Ձայրստամբեալսն իրատեն
Ձկարգ եւ գահամանն կու պընդեն:
Երկոտասան դատաւորք են,

Ջծուոն եւ գշտակն դոքա՛ քննեն.
Ձմեղապարտսն վիրաւորեն,
Եւ գուղիդսն ագաւտեն
Հին դատաւորքն առաջին,
Իլով քաղքի Հայոց ազգին
Շատ բաներ կայր որ փոյթ չարին,
Թէ հոգեւոր քէ մարմնային.
Արարիչ Տէրն երկնի եւ երկրի
Ողորմեցաւ Հայոց ազգի.
Որ ի յածմուս ժամանակի,
Ետ դատաւորք իմաստիւք ի լի:
Ձամենայն բան դատաստանի,
Յիստակեցին իբր գհայելի,
Սահմանիցին անդրուելի,
Ձամենայն բանն տիփտարի:

Գրօթնքի Տիարիկի,
Սահմանեցին միատեղի.
Ով այս բանիս հակառակի,
Մեծ ամօթով լինի յերկրի:
Երդումն արած երկոտասան
Եւ երկու մեծ երեսփոխան
Որոնց անուանին վերագրեցան,
Նոցա բանիւն պընդեցան:
Ի յետ դոցա ով որ քան,
Երդումն արած ի դատաստան,
Այնպէս անեն գինչ որ տեսան,
Ձի պակասեն ոչ մէկիկ բան:
Եւս առաւել գրօթնքին
Եւ անցելոց տիարիկին,
Յայս տիփտարի մէջն որ չգրուին,
Ամենեւին ոչ հաստատին:
Որք առաջինքն են եւ միջին,
Յետ մեզ գալոցք են վերջին:
Ձմեր Տիարիկն բռնողին,
Արքայութեան լինին բաժին:
Ձայս բանքս որ մեմք սահմանեցաք,
Փունն մանուշակ ձեռլիտ իտաք.
Ամենեքեան դուք հոտոտայք.
Եւ մեր հոգուն ողորմիս տայք:
ՌԻԱ (1021) Հայոց ք-վին.
ՌՇՀ (1572) էր փռանկին,
Յունվար ամսոյ մի համարին
Ձայս տիփտարս սահմանիցին:
Մինաս անուն մեղօք ի լի,
Որ գայս գրիկս գրեցի.

*) Մինաս Դպիր Թոխաթեցի—ծնունդ Թոքաթում, 1519 թ. մօտերը: Երեսուն տարի իր ծննդավայրում մնալուց յետոյ, 1540 թուականներին երեւում է Եւրոպայում, Վալախիայում, ուր զբաղւում է գրչադրութեամբ: 1551 թ. Օգ. 16-ին ակննատես է լինում Սուլաւահայերի կոտորածին: Վալախիայի վոյվոդա Ստեֆան Ռարէշը (1551-1552) պահանջել էր Վալախիայում ապրող բոլոր օտարազաւաններին ընդունել ուղղափառութիւն: Հայերը մերժեցին եւ ենթարկուեցին խիստ կոտորածի: Մինաս Դպիրը նկարագրել է այդ դէպքը «Ողբ ի վերայ Օլախաց երկրի հայերու» քերթուածում, որ բաղմամբիւ անդամներ հրատարակուել է եւ թարգմանուած է գերմաներէն ու ռումաներէն: Լվով տեղափոխուելով՝ Մինասը նոտարի պաշտօն էր կատարում հայոց հոգեւոր վարչութեան եւ հայկական դատարանին կից: Վերելի ոտանաւորը յառաջարան է Մինասի պահած թաթարերէն «Իււթարի» կամ «Տիփտարի», Հ. Ն. Ակինեան, «Հինդ Պանդուխտ Տաղասացներ», Վրէննա, 1921 թ., էջ 79-81: